

At this point it is necessary to define the notions of exact match and fuzzy match. Those two kinds of matches may be distinguished by the level of correspondence, or similarity, between the SL unit in a new translation project and the SL unit stored in the translation memory. 100% (identical) matches are called exact (perfect) matches, while all other (i.e. non-100%) matches are labeled as fuzzy matches.

We have singled out the following drawbacks of CAT tools

1. In theory, when translators have organized, accessible archives of previous translations at their disposal, the result should be improvements in consistency and translation speed. This applies more to some types of documents than others; by definition, translation memory is most useful when applied to texts with repetitive content.

2. Translators often work with multiple file formats, and Translation Memory systems generally require filters to preserve formatting.

3. Finally, a memory is made of material contributed by both the client and the translator. The question arises who owns the final product. Moral ownership is one thing, but legal ownership is important when a memory becomes a valuable commodity in the marketplace. There are clients who abuse such tools in order to pay only a small rate by providing the translator with their translation memories of not very good quality and still paying less.

We have conducted a study on incorporation of translation memory tools into a translator's daily routine. The participants were also asked to list tools not directly related to translation that are used in their work. Some of these were already mentioned above, such as Microsoft Office Suite, or electronic and online reference tools. In addition, the participants listed the following in their toolbox:

- antivirus and firewall protection
- email and chat programs
- online and desktop search engines
- file compression tools
- optical character recognition and PDF transformer software
- desktop publishing or graphic design software
- voice recognition software and digital recorders
- small utilities, such as Time Stamp (an application used for keeping track of your time).

The top three motivations for incorporating and using translation memory tools are client requirement at 44%, increased productivity and better consistency tied at 28%, and to stay competitive at 17%. Other reasons mentioned were speed, resting your hands, and protection against power failures.

The top three training methods include self-taught at 50%, help files and user manuals tied in with training from colleagues at 28%, and workshops at 22%. Other training methods include in-house training, discussion forums, and a semester course as part of a postgraduate degree. The percentage of TM tools by users rates Trados first at 71%, followed at length by SDLX at 28% and DejaVu at 24%. It has long been a subject of discussion whether machine translation and Computer-aided translation could convert translators into mere editors, making them less important than the computer programs. The fear of this happening has led to a certain rejection of the new technologies on the part of translators, not only because of a possible loss of work and professional prestige, but also because of concern about a decline in the quality of production. Some translators totally reject machine translation because they associate it with the point of view that translation is merely one more marketable product based on a calculation of investment versus profits. They define translation as an art that possesses its own aesthetic criteria that have nothing to do with profit and loss, but are rather related to creativity and the power of the imagination. This applies mostly, however, to specific kinds of translation, such as that of literary texts, where polysemy, connotation and style play a crucial role. It is clear that computers could not even begin to replace human translators with such texts. Even with other kinds of texts, our analysis of the roles and capabilities of both MT and CAT shows that neither is efficient and accurate enough to eliminate the necessity for human translators. In their turn, translators should recognize and learn to exploit the potential of the new technologies to help them to be more productive.

References:

1. Austermühm F. Electronic Tools for Translator / Frank Austermühm. – Manchester : St. Jerome Publishing, 2001.
2. Bowker L. Computer Aided Translation Technology. A Practical Introduction / Lynne Bowker. – Ottawa : University of Ottawa Press, 2002. – 185 pp.

УДК 81'4 (811.111+161.2): 39

О. П. Демиденко,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТИПАЖІ БРИТАНЦІВ ТА УКРАЇНЦІВ У ЛІНГВОСЕМІОТИЧНОМУ АСПЕКТІ

Стаття присвячена розгляду актуальної проблематики сучасних лінгвокультурологічних досліджень, а саме опису лінгвокультурних типажів. Дослідження фокусується на лінгвосеміотичному аспекті репрезентації культурної інформації. Авторкою розглянуто способи представлення культурної інформації у мові, а також три рівні семіотичного аналізу культури. Особливу увагу приділено символічності поведінкового аспекту репрезентації національної ідентичності особистості. Розглянуто лінгвокультурні типажі як образи, які своєю комунікативною поведінкою комунікативно поведінкою репрезентують національну ідентичність носіїв лінгвокультури. Підкреслено, що у лінгвосеміотичному фокусі ці типажі можуть розглядатися як своєрідні символи певної лінгвокультури, що володіють відповідними характеристиками та описуються мовними засобами. Коротко схарактеризовано лінгвокультурні типажі «британця» та «українця», їх понятійні, образні та ціннісні характеристики.

Ключові слова: лінгвокультура, лінгвосеміотика, лінгвокультурний типаж, національна ідентичність, лінгвокультурний концепт, стандарти комунікативної поведінки, стереотип

LINGUOCULTURAL CHARACTER TYPES OF THE BRITISH AND THE UKRAINIAN PEOPLE IN LINGUO-SEMIOTIC VIEW

The article deals with consideration of the important and topical challenge of the modern linguistic cultural studies, namely, linguocultural character types of the British and the Ukrainian people. The study is focused on linguo-semiotic aspect

of cultural information representation. The author considers different ways of cultural information representation in language including cultural semes, cultural context, cultural concepts and cultural connotation. Considering distribution of culture into «big C culture» and «small c culture» the symbolism of the communicative behavior of the individual has been considered. Three levels of semiotic analysis of the culture, including pragmatic (or pragmasymbolic), semantic and syntactic have been studied and the importance of consideration of the communicative behavioral patterns has been emphasized. Special attention is given to the symbolic behavioral representation of the national identity of the individual. The linguocultural character types as the images whose communicative behavior represents the national identity of the linguoculture's representatives. It has been pointed out that in linguo-semiotic focus such character types may be considered as the special symbols of specific linguoculture possessing specific features and described with specific linguistic tools. The author briefly describes the linguocultural character types of the British and the Ukrainian and their notional, imagery and value features.

Key words: linguoculture, linguo-semiotics, linguocultural character type, national identity, linguocultural concept, communicative behavioral patterns, stereotype.

ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ТИПАЖИ БРИТАНЦЕВ И УКРАИНЦЕВ В ЛИНГВОСЕМИОТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ

Статья посвящена рассмотрению актуальной проблематики современных лингвокультурологических исследований, а именно описанию лингвокультурных типажей. Исследование фокусируется на лингвосемиотическом аспекте репрезентации культурной информации. Автор рассматривает способы представления культурной информации в языке, а также три уровня семиотического анализа культуры. Особое внимание уделяется символичности поведенческого аспекта репрезентации национальной идентичности личности. Рассмотрены лингвокультурные типажы как образы, которые своим коммуникативным поведением репрезентуют национальную идентичность носителей лингвокультуры. Подчеркнуто, что в лингвосемиотическом фокусе эти типажы могут рассматриваться как своеобразные символы определенной лингвокультуры владеющие соответствующими характеристиками и описываемые средствами языка. Кратко охарактеризованы лингвокультурные типажы «британца» и «украинца», их понятийные, образные и ценностные характеристики.

Ключевые слова: лингвокультура, лингвосемиотика, лингвокультурный типаж, национальная идентичность, лингвокультурный концепт, стандарты коммуникативного поведения, стереотип.

Антропоцентрична парадигма сучасної лінгвістичної науки визначає інтегрований підхід до вивчення мовних явищ з різними галузями знань, зокрема культурології, семіотики, психології, історії тощо. У цьому контексті мова розглядається як відтворення менталітету народу, його самобутності, культури, історичного розвитку, місця проживання, соціального статусу та інших факторів. Важливим, зокрема, видається вивчення специфіки сприйняття національної ідентичності представників однієї лінгвокультури представниками іншої, стереотипізація такого сприйняття та мовні засоби його вираження. Ці питання розглядаються в межах лінгвокультурологічного напрямку сучасного мовознавства на стику з лінгосеміотикою, етнопсихолінгвістикою та когнітологією.

Взаємозв'язок і взаємодію культури та мови у її функціонуванні і відтворення цього процесу як цілісної структури одиниць у єдності їх мовного та позамовного (культурного) змісту за допомогою системних методів і з орієнтацією на сучасні пріоритети та культурні установки (система норм та загальнолюдських цінностей) [3, с. 37-38] досліджує лінгвокультурологія, яка фокусується на вивченні специфіки фіксації культурно-специфічних явищ та понять у мові та їх реалізації у мовленні. Ця фіксація відбувається шляхом мовного опису національних символів та стереотипних явищ, притаманних певній лінгвокультурі, а також національної ідентичності її представників різними мовними засобами.

Культурна інформація визначається як сукупність культурно маркованих знань й уявлень носіїв певної етнічної культури [15, с 298]. Стосовно ж шляхів представлення культурної інформації у мові та мовленні, а також методології їх опису серед сучасних науковців до цього часу немає однастайності. Так, В. В. Красних [7] виділяє семантику, граматику та слівник лінгвокультури. Семантикою лінгвокультури є носії культурних смислів, узагальнених у знаках мови. Слівником лінгвокультури є культурні смисли та образи, втілені у мові, а його створення передбачає виявлення реєстру та лексикографування, як мінімум, основних одиниць всіх підсистем лінгвокультури. Граматикою лінгвокультури є таксони (базові класи одиниць), їх категорії, система, структура, відношення та функціонування.

Культурна інформація реалізується у: **культурних семях** (елементах значення номінативних одиниць, які позначають культурні реалії), **культурному фоні** (ідеологічно маркованому культурному змісті номінативних одиниць), **культурних концептах** (відносно стійких уявлень, сформованих в певній культурі на підставі відповідних ціннісних орієнтацій і соціально-історичного досвіду носіїв культури, позначених абстрактними іменниками), **культурній конотації** (оцінних, емоційних, експресивних та функціонально-стилістичних відтінках значення мовних одиниць, зумовлених культурними пріоритетами й установками) [12, с. 34-35; 15, с. 298].

З семіотичної точки зору культура, як підкреслює В. В. Воробйов, є фактором, що завжди впливає на людину, тому особлива роль у її знаковій моделі належить прагматиці, а у власне мовному плані – емоційно-конотативному аспекту. Саме цією особливістю культурні реалії та одиниці, що їх виражають, справляють таке яскраве враження, особливо якщо мова йде про співставлення різних мов та культур [3, с. 42-43]. Дослідники культури вирізняють культуру досягнень (**big «C» culture**) і культуру поведінки (**small «c» culture**) її представників [23]. Відповідно, символічними для кожного з цих типів культури будуть реалії-символи та символічна поведінка носіїв культури відповідно. Обидва аспекти потребують детального вивчення і подальшого розгляду, особливо у лінгвосеміотичному аспекті, оскільки, якщо реалії-символи вже потрапляли у фокус уваги сучасних дослідників і досліджувались мовознавцями (С.Влахов, С.Флорин, Р. П. Зорівчак та ін.), то символічна комунікативна поведінка індивідууму у її мовному прояві та мовних засобах опису невербальних компонентів комунікації мовознавцями практично не досліджувалася.

У семіотичному аналізі культури вирізняють три рівні (за Ф. Пойтос та Н. І. Андрейчук): **прагматичний** (який можливо назвати прагмасимволічним – Прим. авторки), коли ведеться спостереження за поведінкою індивідів та груп через знаки з символічним навантаженням; **семантичний**, який зосереджується на культурних виразах і схемах поведінки з погляду їхньої сигніфікації; **синтаксичний**, коли досліджується відношення між цими схемами поведінки або знаками і способи їх поєднання у системи і класи [2, с.33]. У цьому контексті на увагу заслуговують не лише культурно-специфічні аспекти мовної поведінки, але й стандарти комунікативної поведінки. Стандарти комунікативної поведінки визначаються як підсвідомий прояв культурної приналежності особистості в ситуаціях реального спілкування, що актуалізується у процесі комунікації з представниками іншої культури [4, с. 7]. Вони можуть бути вербальними (наприклад, мовні кліше прийняті у певній ситуації спілкування серед представників різних груп населення) та невербальними (наприклад, жести, значення яких є різними для представників різних лінгвокультур).

Символічна поведінка особистості або ідентифікація такої стандартної поведінки представників інших лінгвокультур створює передумови для стереотипізації сприйняття себе та інших, надання типових позитивних, нейтральних чи негативних характеристик. У свідомості людини стереотипи поведінки зберігаються у формі штампів і виконують роль канону / еталону, якого необхідно дотримуватися. Набір поведінкових стереотипів, вироблених у культурі певної мовної спільноти у ході історичного розвитку, вербалізується в усталених, клішованих мовних формах, а також культурно-обумовлених невербальних засобах спілкування [4, с. 7]. Така культурно-специфічна поведінка є символічною для індивідів та груп, а, отже, є компонентом їх національної ідентичності, що є особливим видом колективної ідентичності, якому притаманні такі риси, як історична територія, або рідний край; спільні міфи та історична пам'ять; спільна масова, громадська культура; єдині юридичні права та обов'язки для всіх членів; спільна економіка з можливістю пересуватись у межах національної території за умови, що нація розглядається як сукупність людей, що має власну назву, свою історичну територію, спільні міфи та історичну пам'ять, спільну масову, громадську культуру, спільну економіку і єдині юридичні права та обов'язки для всіх членів [16, с. 10–27].

З точки зору культурології національна ідентичність є складним соціально-психологічним феноменом, смисл якого полягає в усвідомленні і відчутті індивідом своєї спільності з певною нацією на основі єдності мовних, соціальних, економічних, політичних аспектів їхнього буття та культури, а також усвідомлення нацією власної єдності на цих же основах (Ковальова), і який має п'ять вимірів: психологічний, культурний, територіальний, історичний та політичний [22, с. 11]. Для кожного виміру існують типові, стереотипні уявлення носіїв відповідної національної ідентичності, що формують узагальнений образ представника певного класу суспільства, або групи його типових представників. Ці образи, які своєю комунікативною поведінкою репрезентують національну ідентичність у фольклорі та літературі її носіїв, вважаються лінгвокультурними типажамі і у лінгвосоціотичному фокусі можуть розглядатися як своєрідні символи певної лінгвокультури, що володіють відповідними характеристиками та описуються мовними засобами. З огляду на обмежений обсяг цієї публікації та недостатню розробленість цієї проблематики у науковій літературі основну увагу дали ми зосередимо на деяких характеристиках лінгвокультурних типажів українців та британців.

Лінгвокультурний типаж є міждисциплінарним поняттям, що існує на стику лінгвокультурології, лінгвоконцептології та лінгвоперсонології [17] і визначається як узагальнений образ представників певної лінгвокультури, поведінка яких втілює в собі норми і цінності соціуму [11]. Він співвідноситься з іншими поняттями, що характеризують людину крізь призму її комунікативної поведінки, зокрема «роль», «стереотип», «амплуа», «персонаж», «імідж» та «мовленнєвий портрет» [1, с. 10].

Поведінка і ціннісні орієнтації типового персонажу є показниками етнічної та соціальної своєрідності суспільства [17, с. 171]. Лінгвокультурний типаж є узагальненням, об'єднує стереотипні уявлення про особистість, що типізується, з якою мовець себе усвідомлено чи неусвідомлено асоціює. До стереотипних характеристик типажу входять і цінності, згідно яких типаж будує свою поведінку, а цінності, як відомо, є глибинними характеристиками культури. На відміну від стереотипу лінгвокультурний типаж пов'язаний з реально існуючою особистістю або з фікційною особистістю як концептом [1, с. 13–14]. Виділення й опис типових особистостей спрямоване на виявлення певних стереотипів поведінки, що визначають специфіку лінгвокультури [8], адже він будує свою поведінку відповідно до рольових завдань і у цьому сенсі роль як загальна схема поведінки становить основу змісту вчинків типажу [1, с. 12].

Моделювання лінгвокультурних типажів – упізнаних представників суспільства, поведінка яких визначає й ілюструє культурні доміанти соціуму – дозволяє виділити напрями типізації особистості, релевантні для лінгвокультурології [17, с. 173]. Таке моделювання базується на визнанні неоднорідності соціальної групи, яка є об'єктом соціолінгвістичного та лінгвокультурологічного аналізу, на можливості суперечливих ознак та амбівалентного ставлення до них у суспільстві, на розумінні мінливості як базових, так і супутніх характеристик цього типажу зі збереженням його само тожорності [1, с. 26]. За О. О. Дмитрієвою лінгвокультурний типаж володіє такими характеристиками як асоціативність, рекурентність, хрестоматійність, широке упізнання, знаковість (символічність), яскравість, типовість, прецедентність [5, с. 13; 14]. В. І. Карасик поняття «лінгвокультурний типаж» уточнює за ознаками яскравості та оцінки, що взаємодоповнюють один одного: «1) яскравий лінгвокультурний типаж (модельна особистість); 2) неяскравий лінгвокультурний типаж; 3) позитивний лінгвокультурний типаж; 4) негативний лінгвокультурний типаж» [1, с. 9; 14].

За своєю когнітивною суттю лінгвокультурний типаж є особливим лінгвокультурним концептом, тобто ментальним утворенням, у складі якого виділяють образний, понятійний та ціннісний компоненти. Це концепт, змістом якого є особистість, що типізується. Як підкреслюють В. І. Карасік та О. О. Дмитрієва, використовуючи термін «лінгвокультурний типаж», ми акцентуємо увагу, по-перше, на культурно-діагностичній значущості особистості, що типізується, для розуміння відповідної культури і, по-друге, на використанні цієї особистості з позицій лінгвістики з урахуванням вербалізованого концепту (позначення, вираження та опису відповідного концепту, втіленого у мові) [1, с. 22].

Лінгвокультурні типажі як концепти аналізуються за допомогою методів лінгвістичного аналізу, а також методів суміжних наук (психолінгвістики, соціолінгвістики та ін.). Як підкреслює В. І. Карасік [1, с. 9], у концепта «лінгвокультурний типаж» можливо виділити *образну, понятійну та ціннісну складові*. Традиційна модель аналізу лінгвокультурного типажу, запропонована О. О. Дмитрієвою, передбачає поетапний аналіз не лише його образної, понятійної та ціннісної складових, але й висвітлення історичної, культурної, соціальної, психологічної сторін типізованої особистості [5; 11]. В. І. Карасік пропонує моделювання лінгвокультурного типажу за таким планом: 1) надання понятійного змісту концепту, що розглядається, аналіз найважливіших імен концепту у їх системних зв'язках, включаючи родовидові та опозитивні відношення, розкриття мотиваційних ознак, що складають концепт; 2) визначаються асоціативні ознаки типажу у індивідуальній мовній свідомості, встановлені в результаті аналізу коротких текстів, складених інформантами, контекстуальних фрагментів та асоціативних реакцій носіїв лінгвокультури; 3) виявляються оцінні характеристики типажу у самопредставленні та в уяві інших соціальних груп на основі аналізу оцінних суджень у вигляді афоризмів та текстових фрагментів [1, с. 26].

У своїх дослідженнях лінгвокультурних типажів сучасні науковці в-основному зосереджуються на окремих типажах представників певного суспільства. Так, окремі лінгвокультурні типажі представників англійської лінгвокультури були фокусом наукових розвідок багатьох дослідників. Зокрема, як зазначає Т. М. Сукаленко, Г. Ю. Коровіна змоделивала типаж «англійський сноб»; Т. В. Бондаренко описала лінгвокультурний типаж «англійський дворецький»; Л. Н. Бровікова дослідила типаж «англійський вікарій»; Є. Ю. Скачко – «англійський лицар»; А. Г. Михайлова – «англійський бізнесмен»; О. А. Ярмахова – «англійський дивак», а також в англійській лінгвокультурі виділила типаж «eccentric»; В. В. Дерев'янська представила типаж «англійський колоніальний службовець»; Т. А. Івушкіна розглянула лінгвокультурний типаж «англійський аристократ». І. А. Мурзінова дослідила лінгвокультурний типаж «британська королева» [18, с. 25;

1]. Поряд з цим лінгвокультурні типи українців залишаються малодослідженими. Серед наукових праць можливо назвати вже згадану Т. М. Сукаленко, яка виокремила й описала лінгвокультурні типи «чиновника» [17] та «козака» [18], а також працю А. Ю. Леонової, яка розглядає типаж українця з точки зору російських ЗМІ і постулює про стереотипність сприйняття українців у російському суспільстві [8]. При цьому варто зауважити, що усі дослідження зосереджені на окремих типажах представників обох лінгвокультур, залишаючи поза увагою власне лінгвокультурні типи британця та українця, тобто їх загальні типові образи, що репрезентують специфіку національної ідентичності та автостереотипні уявлення представників лінгвокультури.

Для розгляду понятійної складової лінгвокультурних типажів «британець» та «українець» за методологією, коротко згаданою вище, необхідно, перш за все, звернутись до словникових дефініцій. У лексикографічних джерелах існують лише загальні визначення як для британців, так і для українців, які не надають інформації про національний характер та менталітет. Зокрема, британець (*the Brit*) визначається як «*the British person*» (*I'm not one of these Brits abroad who rushes each morning to find a British newspaper.*, [24]), а англійці (*the English*) визначаються як «*the people of England*» (*His prime subject has always been England and the English*, [24]). Власне, наразі, питання спільного й відмінного у поняттях британської та англійської ідентичності знаходяться у фокусі уваги багатьох дослідників, причому, як підкреслює О.П. Матузкова [9], деякі автори розмежовують ці поняття (наприклад, П. Акройд, L. Colley, E. Evans, K. Kumar), а деякі вказують на їх використання як синонімів (Gr. MacPhee and Poddar). Британці (*the Brits*) визначаються як *the people of Great Britain* [25]. Для реалізації мети нашої публікації, зокрема лінгвосоціотичного аспекту аналізу лінгвокультурного типу й розгляді загальних, типових характеристик британців та українців, надалі поняття *британець та англієць* використовуватимуться як синоніми у загальному значенні «*жителі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії*». Українці у словниках також отримують загальне визначення. Це «*Нація, основне населення України; представники цієї нації, країни*» [19].

Образні й ціннісні складові лінгвокультурних типажів «британця» та «українця», що визначені асоціаціями, сформованими у свідомості представників відповідних лінгвокультур та оцінних висловлюваннях, що характеризують їх пріоритети [18, с. 27] у лінгвосоціотичному аспекті можливо представити як символічні характеристики типажів, репрезентовані у мові та мовленні, як складові відповідних національних концептосфер.

До рис типового українця відносять емоційність і сентименталізм, чутливість та ліризм, що найяскравіше проявляються в естетизмі українського народного життя і обрядовості; індивідуалізм та стремління до свободи, а також неспокій і рухливість, що пов'язані з певним «артистизмом» природи, зі стремління до переходу в усе нові і нові форми та індивідуалізмом [20, с. 209-211]. До національної концептосфери українців Т. Пятковська відносить лексеми *праця, доля, воля, свій/чужий* у зв'язку з рисами українського менталітету – працелюбністю, фаталізмом, волелюбністю, індивідуалізмом. **Працелюбність** реалізується у лексико-семантичних групах «**Необхідність праці**» (*Без роботи не чекай доброти*), «**Важкість праці**» (*Від роботи аж згорбився*), «**Лінощі**» (*До їжі вовк, а до роботи заєць*). Концептуальна опозиція **свій/чужий** представлена групами «**Своє найкраще**» (*Чуже красне, своє найкрасніше*), «**З чужого не матимеш користі**» (*Начужому коні не наїздишся, на чужому добрі не нахватаєшся*). Концепт **воля** реалізується у групах «**цінність волі**» (*Вільному воля, а спасенному рай*) та «**тяжкість неволі**» (*В неволі ніщо не миле*). Сприйняття **долі** представлено у лексико-семантичних групах «**Непередбачуваність долі**» (*На торгу долі не купиш*), «**Суворість долі**» (*Від лихої долі не сховаєшся*), «**Необхідність зусиль задля здобуття долі**» (*Як будеш чекати долі, то не будеш мати її лолі*) та «**Приреченість долі**» (*Бездольному всюди неволя*) [13]. Хоча, варто зауважити, що з огляду на процеси, що наразі відбуваються українському суспільстві, більшість дослідників вважають, що національна ідентичність українців знаходиться на стадії формування, а тому лінгвокультурний типаж сучасного українця може істотно відрізнитися від лінгвокультурного типу «українця ідеального», дослідженого, наприклад, на матеріалі літературних джерел чи навіть фразеологізмів та паремій . . .

К.Фокс [21], яка досліджувала «характерні риси **англійської самобутності**» її ядром вважає «соціальну незручність», яка проявляється у типових соціальних ситуаціях і є причиною як «англійської стриманості», так і «англійського хуліганства». У периферії цього ядра дослідниця визначає три категорії **англійської самобутності**: типові **рефлекси англійців, їх світогляд та моральні цінності**, кожна з яких містить групу з трьох особливостей. До **рефлексів** відносяться **гумор, помірність та лицемірність**. **Гумор** для британців – це здатність шуткувати за будь-яких обставин, яка репрезентується, наприклад, у ідіомах типу *to be out of humor* (наприклад, *I think something is bugging John because he's been rather out of humor lately* [25]). **Помірність** для них – це побоювання змін, поспіху, намагання уникати надмірності усього (*There is virtue in moderation* [10]), а **лицемірність** як несвідомий колективний самообман, що проявляється у комунікації у формах ввічливості, скромності та справедливості, а у фразеології – у ідіомах на кшталт *carry fire in one hand and water in the other* або *give pap with a hatchet* (*He that so old seeks for a nurse so young, shall have pap with a hatchet for his comfort* [25]). **Світогляд або переконання**, на думку К.Фокс, включають **емпіризм**, що передбачає такі якості як прозаїчність, прагматизм, цинічна безцеремонність, реалізм та неприйняття усього штучного та претензійного (наприклад, *to have both feet on the ground* [10]). Також до світоглядних характеристик британців дослідниця відносить **песимізм**, що виражається у безперервних скаргах на життя, які є по суті лише ритуалом і не потребують рішень (*I wouldn't say we expect disappointment, so much as we are realistic about our chances of success* [26]) та **класовість**, тобто врахування і методи позначення соціального статусу (*My mum always told me that ordinary people say sconn, people who want to be upper-class say scohne, and people who are actually upper-class say sconn. This was in the north of England, by the way* [26]). З-поміж **моральних цінностей**, найбільш пошанованих англійцями вирізняються **справедливість та «чесна гра»**, недотримання принципів яких є абсолютно неприйнятним з точки зору англійців (*to play fair and square; to turnabout is fair play* [10]), **ввічливість** (яка реалізується на рівні мимовільних реакцій (*the polite thing, to do the polite, politeness costs little but yields much* [10]) та **скромність**, яка часто реалізується у формі іронічного самоприниження (*to cast a modest figure, to put on a modest air* [10]).

Особливо цікавим у співставленні лінгвокультурних типажів як символів національної ідентичності видається те, що аналіз характеристик необхідно проводити як у діахронічному аспекті, враховуючи всі пресупозиції формування ціннісних орієнтирів, так і в синхронічному, розглядаючи вплив сучасних умов на розвиток особистості у певному суспільстві. Важливим видається синхронічне зіставлення лінгвокультурних типажів консервативного британського соціуму та динамічного українського, що на сучасному етапі розвитку під впливом глобалізаційних процесів перебуває у стані «ідентифікаційної невизначеності». Відповідно, можливо зробити висновок про необхідність подальших досліджень української та британських лінгвокультур та їх складових у лінгвосоціотичному аспекті, що забезпечить комплексне розуміння не лише компонентів лінгвокультур, але й мовних засобів репрезентації національної ідентичності їх представників, що значно сприятиме спрощенню процесів міжкультурної взаємодії.

Література:

1. Аксиологическая лингвистика: лингвокультурные типы: Сб. науч. тр. / под ред. В. И. Карасика. – Волгоград : Парадигма, 2005. – 310 с.
2. Андрейчук Н. І. Семіотика лінгвокультурного простору Англії кінця XV – початку XVII століття : монографія / Н. І. Андрейчук. – Львів : Видавництво Львівської Політехніки, 2011. – 280 с.
3. Воробьев В.В. Лингвокультурология / В. В. Воробьев. – М. : Изд-во РУДН, 2006. – 330 с.
4. Демиденко О. П. Методика навчання студентів немовних спеціальностей стандартів повсякденної комунікативної поведінки американців: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед.наук. : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання – германські мови» / О. П. Демиденко. – Одеса, 2012 – 24 с.
5. Дмитриева О.А. Лингвокультурные типы России и Франции XIX века: автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра филол. наук: спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / О.А. Дмитриева. – Волгоград, 2007. – 48 с.
6. Ковальова Г. П. Національна ідентичність та її формування в незалежній Україні в умовах глобалізації: культурологічні аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата культурології: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». – Харків, 2010. – 24 с.
7. Красных В. В. Основные функции культуры и лингвокультуры [Электронный ресурс] / В. В. Красных. – Режим доступа : http://istina.msu.ru/media/publications/articles/6bd/b7d/3179727/Krasnyih-Osn_ff_K_i_LK.pdf
8. Леонова А. Ю. Лингвокультурный типаж «украинец» в российском масс-медиа дискурсе [Электронный ресурс] / А. Ю. Леонова // Слов'янський збірник : збірник наукових праць / ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Вип. 19, 2015. – С. 298–304. Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7924/1/298-304.pdf>
9. Матузкова Е. П. Об английскости / Е. П. Матузкова // Вісник ОНУ. Серія «Філологія». – Т. 18. – Вип. 2(6), 2013. – С. 94–101
10. Мультитран. [Электронный ресурс] Режим доступа www.multitrans.ru
11. Мурзинова И. А. Лингвокультурный типаж «британская королева»: социокультурные характеристики [Электронный ресурс] / И. А. Мурзинова // Электронный научно-образовательный журнал ВГПУ «Грани познания». – № 4(5), 2009. – Режим доступа : www.grani.vspu.ru
12. Опарина Е.О. Лингвокультурология : Методологические основания и базовые понятия / Е. О. Опарина // Язык и культура: Сб. обзоров. – М., 1999. – С. 34–35.
13. Пятковська Т. Концепти української ментальності у мовному дискурсі паремій / Т. Пятковська // Рідний край. Серія: Мовознавство. – №1 (30), 2014. – С. 94 – 97.
14. Санченко Є.М. Лінгвокультурний типаж «Елітарна мовна особистість з діалектним субстратом» [Електронний ресурс] / Є.М.Санченко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка Режим доступу: <http://bo0k.net/index.php?r=achapter&bid=10691&chapter=1>
15. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля.–К, 2008. – 712 с.
16. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт. – К. : Основи, 1994. – 224 с.
17. Сукаленко Т. М. Лінгвокультурний типаж «чиновник»: принципи виділення й опису / Т. М. Сукаленко // Наукові записки. Серія «Філологічна» – Випуск 23. – 2012. – С.170–173.
18. Сукаленко Т. М. Лінгвокультурний типаж «козак»: історія та сучасність / Т. М. Сукаленко // Українська мова. – № 1. – 2014. – С. 23–37.
19. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eslovnnyk.com>
20. Українознавство : посіб. / уклад. В. Я. Мацюк, В. Г. Пугач. – К. : Зодіак – ЕКО, 1994. – 399 с.
21. Фокс К. Наблюдая за англичанами. Скрытые правила поведения / К. Фокс [пер.с англ. И. П. Новоселецкой]. – М. : РИПОЛ классик, 2011. – 512 с.
22. Guibernau M. The Identity of Nations / M. Guibernau. – Cambridge : PolityPress, 2007. – 248 p.
23. Tomalin B. Cultural awareness / B. Tomalin, S. Stempleski. – Oxford University Press, 1996. – 161 p.
24. Oxford Dictionaries. Language matters. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com/>
25. The Free Dictionary by Farlex. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.thefreedictionary.com>
26. Ask Meta Filter. Querying the hive mind. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ask.metafilter.com/202245/How-are-British-people-taught-to-expect-failure-and-disappointment>

УДК 811.111'37:811.111'42

М. Ю. Іванченко,

Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів

**РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ НЕСПРОМОЖНОСТІ
В ІДИМАТИЧНИХ ВИРАЗАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Стаття присвячена аналізу особливостей репрезентації фінансової неспроможності у ідіомах англійської мови. Виділено тематичні підгрупи ідіом, здійснено аналіз механізмів актуалізації даного феномену, визначено референційні джерела утворення ідіоматичних виразів фінансової неспроможності у англійській мові.

Ключові слова: ідіома, актуалізація, конотація, референційні джерела.

REPRESENTATION OF FINANCIAL INSOLVENCY IN ENGLISH IDIOMS

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of representation of the financial insolvency in English idioms. The thematic groups of the idioms are pointed out, the mechanism of cognitive actualization of this extra linguistic phenomenon is analyzed. The results of the analysis shows that the financial insolvency in English idioms is actualized with the help of the verbs which have seme «to move rapidly in space», «to fail, to make a slip», «to limit» in their semantic structure; adjectives with the seme «limited», «deficient, deprived», adverbs – down, behind. The specific historical and cultural sources of the financial insolvency idioms formation are revealed.

Key words: idiom, actualization, connotation, reference sources.

**РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ФИНАНСОВОЙ НЕСОСТОЯТЕЛЬНОСТИ В ИДИМАТИЧЕСКИХ ВЫРАЖЕНИЯХ
АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА**

Статья посвящена анализу особенностей репрезентации финансовой несостоятельности в идиоматических выражениях английского языка. Выделены тематические подгруппы идиом, осуществлен анализ механизмов актуализации данного феномена, определены исторические и культурные референционные источники образования идиоматических выражений финансовой несостоятельности в английском языке.

Ключевые слова: идиома, актуализация, коннотация, референционные источники.